

Energialiidu juhtimist käsitlev määrus 2030. aasta kliima- ja energiapoliitika eesmärkide täitmiseks

Ettepaneku taust

Euroopa Komisjon esitles 30. novembril 2016 oma teatises “Puhas energia kõigile eurooplastele”¹ uut meetmete paketti, mille eesmärk on pakkuda **Energialiidu loomiseks stabiilne ja sujuv õiguslik raamistik, mis võimaldaks ELil täita Pariisi kliimakokkuleppega võetud kohustused.**

Sellel kaheksast ettepanekust koosneval kliima- ja energiapaketil² on kolm peamist eesmärki: seada esikohale energiatõhusus, saavutada liidripositsioon taastuvenergia alal kogu maailmas ning pakkuda tarbijatele õiglast hinda.

Oluline on 2030 energia- ja kliimapoliitika raamistiku jätkumine, milles Euroopa Liidu Nõukogu leppis kokku oktoobris 2014 ning mille järgi tuleb järgmise kümnendi lõpuks jõuda selliste eesmärkideni:

- kasvuhoonegaaside vähendamine 40%, võrreldes 1990. a tasemega
- taastuvenergia moodustab vähemalt 27 % tarbitavast energiast
- vähemalt 27% kasv energiaefektiivsuses võrreldes tavapärase stsenaariumiga³.

Ettepanek⁴ vaadata üle praegu kehtiv taastuvenergia direktiiv rõhutab muu hulgas vajadust **dünaamilise ja ambitsioonika muutuse järel ELi energiapoliitikas**, märkides: “ Euroopa Liidu energiasüsteemi prognoosid osutavad, et juhul kui uusi poliitikaid kasutusele ei võeta, viivad liikmesriikide ja Euroopa Liidu poliitikad vaid ligikaudu 24,3% taastuvenergia tarbimiseni 2030. aastaks. See jääks märkimisväärselt allapoole EL Nõukogu kokkulepitud “vähemalt 27% Euroopa Liidu tasandil siduvast taastuvenergia sihist ning takistaks Euroopa Liidul ühiselt saavutada 2015. aastal kokkulepitud Pariisi kliimaleppe eesmäärke.”

Seega on ilmne, et selleks, et organiseerida ja viia Energialiit 2030. aastaks tema eesmärkideni, on vajalik tugev juhtimissüsteem.

Energialiidu juhtimist käsitlev ettepanek⁵

Energialiidu juhtimist käsitleva ettepaneku soovib kindlustada järjepidevate, täiendavate ja piisavalt ambitsioonikate meetmete ja poliitikate rakendamise erinevatel tasanditel, et täiustada ja juhtida Energialiitu.

¹ <https://ec.europa.eu/energy/en/news/commission-proposes-new-rules-consumer-centred-clean-energy-transition>

² «Puhas energia kõigile eurooplastele» seadusandlikud ettepanekud katab energiaefektiivsuse, taastuvenergia, elektriturudisaini, elektriga vastustatuse turvalisuse ja juhtimise reeglid energialiidule.

³ <https://ec.europa.eu/energy/en/topics/energy-strategy-and-energy-union/2030-energy-strategy>

⁴ Proposal for a DIRECTIVE OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL on the promotion of the use of energy from renewable sources - COM/2016/0767 final/2 - 2016/0382 (COD)

⁵ [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/HTML/?uri=CELEX:52016PC0759R\(01\)&from=EN](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/HTML/?uri=CELEX:52016PC0759R(01)&from=EN)

Praegu on ettepanek arutlusel Euroopa Parlamendis ja Euroopa Liidu Nõukogus.⁶ Esialgsele kokkuleppele jõudsid nad 19.-20. juunil 2018.⁷

Ettepanekul on kaks peamist eesmärki:

- Seada sisse töökindel ja tõhus juhtimise **raamistik, et kindlustada Energialiidu eesmärkide saavutamine**. Selleks on tarvis, et riiklikud eesmärgid oleksid vastavuses Euroopa Liidu eesmärkidega. See saavutatakse **riiklike integreeritud koostööplaanide kaudu**.
- Parema õigusloome tegevuskava kontekstis, mida praegu ELis ellu viiakse⁸, soovib ettepanek **lihtsustada ja tõhustada kõiki olemasolevaid kliima- ja energiapoliitikaid, et vähendada halduskoormust**. See koondab ELi riikide kõik energia- ja kliimateemalised planeerimis- ja aruandluskohustused ning Euroopa Komisjoni järelevalvekohustused, mis praegu on killustatud erinevate ELi õigusaktide vahel, aidates kaasa nende lihtsustamisele, vähendamisele, ühtlustamisele ning likvideerides kohustuste dubleerimist.
- Veelgi enam, **need viiakse vastavusse Pariisi kliimaleppes tulenevate planeerimise ja teabe edastamise kohustustega**.

Riiklikud integreeritud energia- ja kliimakavad

Uue regulatsiooni järgi **peavad riigid koostama riikliku kliima- ja energiaplaani aastateks 2021-2030**, mis peab hõlmama Energialiidu kõiki viit omavahel seotud dimensiooni - energiatõhusus, solidaarsus ja usaldus; täielikult integreeritud energia siseturk; energiatõhusus; majanduse dekarboniseerimine; teadusuuringud, innovatsioon ja konkurentsivõime⁹.

Sarnaselt Pariisi kliimaleppe korraldusele peaksid ka riiklikud energia- ja kliimakavad siduma riikliku panuse 2030 ELi kliima ja energia eesmärkidega ning olema esimene allikas, millele **toetatakse eesmärkide poole liikumise ning edukuse hindamisel**.

Need kavad, mis küll **põhinevad ühisel mallil, kuid võimaldavad riikidele ka mõningast paindlikkust**, peaksid kindlaks määrama riiklikud eesmärgid Energialiidu iga viie mõõtme osas ning määratlema poliitika ja vahendid nende eesmärkide saavutamiseks.

Liikmesriikidelt ja ka erinevatelt siseriiklikelt asjaosalistelt eeldatakse nende “integreeritud” kavade, mis peaksid üheskoos saavutama Energialiidu eesmärgid, väljatöötamisel ja rakendamisel mõistagi **väga tihedat koostööd**.

⁶ <http://www.europarl.europa.eu/oeil/popups/summary.do?id=1519353&l=en&t=D>

⁷ See tähendab, et ettepaneku võib esitada heakskiitmiseks Euroopa Parlamendile, kus täiskogu hääletus toimub eeldatavasti oktoobris, ning pärast seda tagasi nõukogule lõplikuks vastuvõtmiseks. Regulatsioon jõustub 20 päeva pärast alates selle avalikustamisest Euroopa Liidu teatajas. Vt : <https://www.consilium.europa.eu/et/press/press-releases/2018/06/29/governance-of-the-energy-union-council-confirms-deal-reached-with-the-european-parliament/>.

⁸ https://ec.europa.eu/info/law/law-making-process/evaluating-and-improving-existing-laws/refit-making-eu-law-simpler-and-less-costly/refit-platform/role-structure-and-working-methods-refit-platform_en

⁹ https://ec.europa.eu/commission/priorities/energy-union-and-climate_en

Ettepaneku kohaselt paluti EL riikidel esitada oma kavade projektiplaanid komisjonile 1. jaanuariks 2018, kuid kõik riigid ei ole seda teinud. Iga EL liikmesriik on kohustatud esitama riikliku kliima- ja energiakava Euroopa Komisjonile 31. detsembriks 2018.

Kliima- ja energiasüsteemide juhtimine hakkab seire ja edusammude hindamisel lähtuma nendest kavadest. Ettepanek näeb ka ette, et alates 2023 peavad EL riigid iga kahe aasta tagant koostama kavade rakendamise eduaruanded. Need aruanded aitavad kaasa sellele, et nii Energialiidu eesmärkideni jõudmine kui ka Pariisi Kliimaleppe rakendamine on läbipaistvam, usaldusväärsem ja järjepidevam.

Nagu Euroopa suurim kliima- ja energiateemadega tegelev koostöövõrgustik CAN Europe oma ülevaates¹⁰ välja tõi, võivad riiklikud energia- ja kliimakavad tõugata põhjalike muutusteni, kui fookus püsib viiel sambal: 2030 Energia- ja kliimaambitsioon (*2030 Energy and Climate Ambition*), pikkaajaline Pariisi kontroll (*Long term Paris Check*), järjepidevus (*Consistency*), usaldusväärsus (*Credibility*) ja läbipaistvus (*Transparency*). *Justice & Environment* nõustub CAN Europe'iga (ja selle joonisega¹¹), et on oluline, et riiklikud energia- ja kliimakavad tooksid kaasa märkimisväärseid positiivseid muutusi.

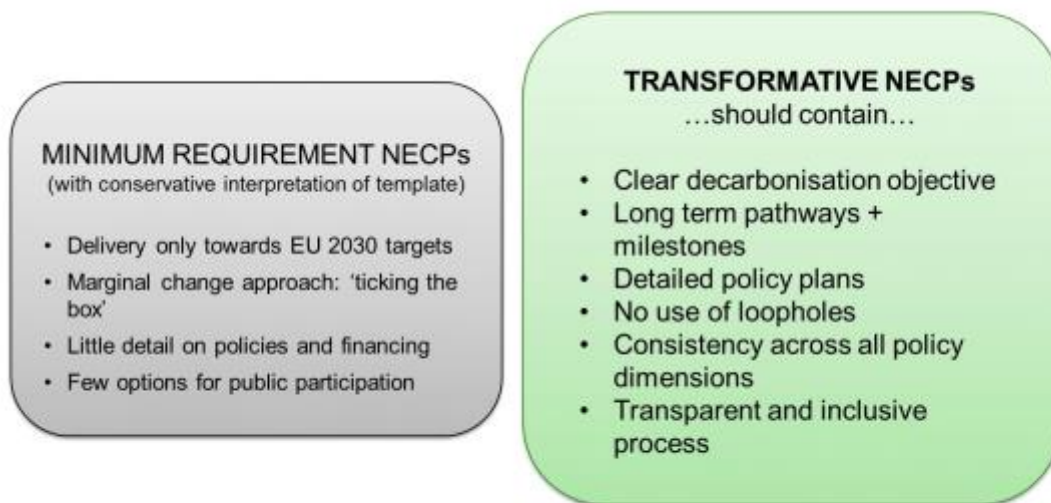

Figure 1. Transformative NECPs must go beyond minimum requirements

Läbipaistvus

Justice & Environment rõhutab selles juhises läbipaistva protsessi olulisust ning toetab kodanikuühiskonna organisatsioonide ja teiste huvirühmade aktiivset osalemist riiklike energia- ja kliimakavade ettevalmistamisel ja rakendamisel.

¹⁰ <http://www.caneurope.org/docman/energy-union-governance/3354-briefing-paper-how-national-energy-and-climate-plans-can-set-paris-in-motion-in-every-country-may-2018/file>

¹¹ <http://www.caneurope.org/docman/energy-union-governance/3354-briefing-paper-how-national-energy-and-climate-plans-can-set-paris-in-motion-in-every-country-may-2018/file>

Riiklikud energia- ja kliimakavad peavad olema läbipaistvad, nii et kodanikuühiskonna võimalused energiasüsteemis kaasa rääkida suureneksid. Seega, olles kooskõlas Aarhusi konventsiooniga¹², aitab energialiidu juhtimissüsteem kaasa järgmisele:

- **Juurdepäas riiklikes energia- ja kliimakavades sisalduvale informatsioonile ja eduaruannetele.**
  - See tähendab, et kavade mustandid, lõplikud kavad ja eduaruanded peavad olema **avalikkusele kättesaadavad**.
  - Riiklikud energia- ja kliimakavad peavad olema **kindlad ning selgitama ettenähtavaid riiklikke vahendeid ja poliitikaid**, mis on vajalikud kavade rakendamiseks.
- **Kodanikuühiskonna osalemine nii riiklike energia- ja kliimakavade ettevalmistamises kui ka rakendamises.**

1) Et kindlustada avalikkuse osalemine riiklike energia- ja kliimakavade ettevalmistamises:

- peavad liikmesriigid riikliku kava eelnõu koostamise etapis **korraldama avaliku konsultatsiooni**, järgides rangelt, et täidetakse ettepaneku artiklit 10. Liikmesriigid peavad garanteerima, et **avalikkus saab varakult ja tõhusalt riiklike energia- ja kliimakavade ettevalmistamisel osaleda**. Konsultatsioonid (mis kuuluvad direktiivi kohaldamisalasse) peavad vastama EL direktiivi [2001/42/EÜ](#) esitatud nõuetele.
- peavad liikmesriigid **avalikkuse kaasamise tulemusi arvesse võtma**. Et seda teha, on oluline, et riiklikud energia- ja kliimakavad sisaldaksid kirjeldust konsultatsioonide läbiviimise viisi ja kodanikuühiskonna kaasamise kohta, mis olid selle tulemused ning kuidas neid lõpuks kava koostamisel arvestati.

2) Et võimaldada avalikkusele osalemist riiklike energia- ja kliimakavade rakendamisel:

- peavad liikmesriigid **looma mitmetasandilise kliima- ja energiadialoogi platvormi**. Euroopa Parlamendi liikmete hinnangul peaks see olema alaline platvorm, mis **toetab kohalike ametivõimude, kodanikuühiskonna, ettevõtjate, investorite ning mis tahes muude asjakohaste huvirühmade ja üldsuse aktiivset kaasamist energiasüsteemi ümberkujundamisel**. Euroopa Parlament soovib, et liikmesriigid “ tooksid enda riiklikes kliima- ja energiateemalistes dialoogiplatvormides välja lühiajaliste, keskpikkade ning pikaajaliste energia- ja kliimapolitikate elluviimiseks kavandatud erinevad võimalused ja tulevikustsenaariumid, sh tasuvusanalüüs iga variandi kohta.”¹³.

Riiklikud energia- ja kliimakavad peaks aitama liikmesriike ambitsioonikamalt saavutada Energialiidu 2030 eesmärke ning laiemalt Euroopa Liidu 2050. aasta sihti kliimanetraalsest Euroopast.

¹² [Keskkonnainfo kättesaadavuse ja keskkonnaasjade otsustamises üldsuse osalemise ning neis asjus kohtu poole pöördumise konventsioon](#) võeti vastu 25. juunil 1998. a Taani linnas Aarhuses (Århus).

¹³ <http://www.europarl.europa.eu/oeil/popups/summary.do?id=1519353&l=en&t=D>

Praegune riikliku energia- ja kliimakava ettevalmistamise faas Eestis

Eesti peab riikliku energia- ja kliimakava (REKK 2030) lõppversiooni Euroopa Komisjonile esitama 2019. a lõpuks. 2018. aasta lõpuks valmib Eesti „Riiklik energia- ja kliimakava aastani 2030“ (REKK 2030) esmaversioon, mis Euroopa Komisjonile ülevaatamiseks saadetakse. See toetub kahele 2017. a kinnitatud arengudokumendile – „[Kliimapoliitika põhialused aastani 2050](#)“ ja „[Energiamajanduse arengukava aastani 2030](#)“. 2018. aasta sügisel on toimunud mitu konsultatsiooni erinevatele huvirühmadele, sh ettevõtetele.

REKK 2030 koostamise eest vastutab Eestis Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium koostöös Keskkonnaministeeriumiga. Kava koostamisega kursis olemiseks on võimalik enda e-postile tellida info siit.

Contact information:

name: Zsuzsanna Berki
organization: J&E
address: Udolní 33, 602 00 Brno, Czech Republic
tel: +36 1 3228462
e-mail: info@justiceandenvironment.org
web: www.justiceandenvironment.org

The Work Plan of J&E has received funding from the European Union through its LIFE NGO Grants funding scheme. The sole responsibility for the present document lies with the author and the European Commission is not responsible for any use that may be made of the information contained therein.

